

Jász István Gödel tétele

Minden jog fenntartva, beleértve bárminemű sokszorosítás, másolás és közlés jogát is.

Kiadja a Mercator Stúdió
Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője
Lektor: Gál Veronika
Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf
Borítófotó: Fortepan

ISBN 978-963-607-862-1

© Dr. Jász István, 2011
© Mercator Stúdió, 2011

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.
www.akonyv.hu és www.peterybooks.hu
www.facebook.com/Mercator.Studio
Tel: 06-26-301-549
Mobil: 06-30-305-9489
e-mail: mercatorstudio@yahoo.com

Jász István

Gödel tétele

(A film)

– regény –

2011.

A főcím előtt

1.

Sosem vagy egyedül, ha van kit szeretni.

Egész hónapban zuhogott az eső. Pont, mikor anyámmal nyaralni mentünk. Ez a nyaralás nem volt természetes, nagy áldozatokkal járt, de apám azt mondta, hogy a gyerekeknek kell a levegőváltás, pedig elsősorban neki volt rá szüksége.

A szüleim boldog házassága éppen olyan viharral fenyegetett, mint az időjárás. Egy tizenhárom éves fiú ezt pontosan érzi, főleg, ha annyira ráér, hogy kitörni készülő energiáit WC-papír-hajtogatással vezeti le. Ugyanis nem tekercsben, hanem tömbökben árulták ezt a nélkülözhetetlen segédeszközt, amely köztudomásúan mindenütt szakadt, csak a perforációnál nem. A türelemjáték tehát azzal indult, hogy ollóval szétvágtuk a perforáció mentén a hosszú papírcsíkot, majd a kapott téglalapokat a jól ismert módon egymásba hajtogatva olyan a tartóba helyezhető téglányt nyertünk, mint amelyet már a tizenkilencedik század végén bármelyik drogériában ezrével árultak, készen. Mikor aztán az egészségügyi papírnak becézett smirgli használati utasításának megfelelően, elálló lapját a dobozka nyílásán át dugta valaki, az általam oly fáradságos munkával összekészített fecnik szinte egymás kezébe adva a stafétalapot, engedelmesen és gyorsan állhattak a felhasználók rendelkezésére.

Én mégis nagyon unatkoztam.

Megpróbálkoztam az irodalommal, de a frissen vásárolt regény, amely anyám nemtetszésével találkozott, az enyémet sem kerülte el. Nem azért, mert nem volt igazán nekem való, – a felnőtt világból való célzásokat és utalásokat a szexre nem nagyon értettem, de nem is érdekelt, hanem mert ez még nyögvenyelősebb lassúsággal hömpölygött az alapvető bonyodalomtól egész a kibontakozásig.

Apámnak fel kellett utaznia Pestre, mert a relé, avagy a termosztát sorozatgyártása akadozott, pedig az nemcsak a nyaralásunk, hanem az egész létünk alapját képezte.

Ezt is tudtam, csak azt nem, hogy anyám valami nőt sejtett a hőfokszabályzó mögött. Ma már azt hiszem, hogy az alaptalan gyanújának lehetett némi epikai hitele – mi mindenesetre a Balatonon egy kirándulást terveztünk.

Átmentünk Siófokra, ahol óvodai társnőm, Julika nyaralt a szüleivel, meg vállalati beutalóval. Azt sem tudtam, hogy az unokatestvére, Panni, a kacér király is ott lesz náluk, és, hogy milyen szerepet fog betölteni az életemben, – hiszen akkor még Erlachi Erikába voltam szerelmes.

Erika szép kislány volt, fejére hosszú kutyafül gyanánt borult a haja, azonkívül igen jól el lehetett vele beszélgetni mindenről. Irodalmi múltamról és jövőmről, amelyben neki, mint múzsának döntő szerepe lehet, feltéve, ha forró érzelmeimet viszonzza.

Ő biztosított a pozitív válaszról, egyben megkérdezte, hogy hogyan kell azt csinálni? Itt én jöttem zavarba, pedig mai eszemmel tudnám, hogy ő a legkisebb részlettel is tisztában lehetett, a kérdése legfeljebb a tesztelésemre szolgálhatott.

Apám megbetegedett, anyám felutazott hozzá és én ott maradtam Balatonalmádiban egyedül. A szállodában, amelynek nívójáról egyik lakója ekkor, 1956 nyarán, úgy nyilatkozott, hogy a Szovjetunió Kommunista (Bolshevik) Pártjának huszadik, történelmi jelentőségű kongresszusa után, pláne a saját pénzén, nem köteles elviselni.

De én, önállóságom első három napját, lehet mondani, hogy nagyon élveztem.

Kezdve attól, hogy a szálloda éttermében egyedül rendeltem a *hölgnél*, ahogy a pincérnőt a Erlachi gyerekekkel becéztük. Még arra is emlékszem, hogy az alföldi felsál, mint étel akkor ragadt a memóriámba, talán azért, mert *alföldön felsálként* létezett. De ízlett, mint ahogy az is megnyerte a tetszésemet, hogy Tömöri Gyurival, akire az édesanyám rábízott, és aki éjszaka a barakk stílusú szállodai szobát megosztotta velem, annyi mindent meg tudtunk vitatni. Hogy például tizenharmadik születésnapjára egy kardot, vagy egy stopperórát kért. Mind a kettőt megkapta, mert, ahogy emlékszem, utóbb kardvívásban jeleskedett, a stopper meg ott volt a karján.

Apám a trombórist a lábán motorozással gyógyította, tehát nagy csodálkozásomra harmadnap anyámmal meg is érkeztek. Tömöri

Gyuri megdicsért, hogy milyen rendes és jól nevelt vagyok, én bízattam, hogy, ha továbbra is méltó marad rá, a legjobb barátom lehet.

Nagy előadást hirdettek az étteremben mindenféle magánszámmal, (*Borkóstolás tudományos alapon*, melynek során a színész, eredetileg Kazal László, fokozatosan részegedik le az elviselhetetlenségig.) A Ripacsot, akit Tóthnak, vagy Kovácsnak hívtak a Erlachi fiú fedezte fel, és hívta fel nővére figyelmét rá. Erikában volt némi szereplési vágy, tehát odasodródott a próba–színpadnak ki-nevezett emelvény mellé, ahol a művész úr már a poénnal kezdte, azaz részegen.

– A bácsi ezt csak úgy csinálja? – kérdezte színlelt naivitással, hiszen látta, amint a férfi három felest is legurított, mielőtt a világot jelentő deszkára mászott volna.

– Hát persze, kislányom.

– Melyik színházban tetszik játszani?

– Én darabra szerződöm. – mondta a művész úr, de a hangjából hiányzott a meggyőző erő.

Erika szopránján olyasmi csengett, hogy mindenki azt mondja, aki alkalmatlanság miatt esett ki a rosta vizsgán, de a Ripacs, mint-ha csak meghallotta volna, már válaszolt is.

– Nekem nincs főiskolám, tudod?

– Hogy tetszik mégis játszani?

– A közönség nem a papírra kíváncsi.

Ebben határozottan volt valami.

– Én azért mégis felvételizni fogok.

– Hát felvételizni könnyű.

Közben a hölgy kihozta az alföldi felsált, én meg úgy éreztem, hogy gavallér leszek. Már csak Erika miatt is.

– Meghívhatom a művész urat?

– Köszönöm. A következő fröccsöt kifizetheted öcsi. A papádé az a nagy motor?

– Ühüm.

– Nem akarná ő is támogatni a művészetet?

– Van nekem pénzem! – Más kérdés, hogy azt is ő adta, de volt.

– Akkor tudod, mit, ne aprózzuk el a dolgot, kérek egy fél liter asztali fehérét.

A rendelés elment, a hölgy kihozta neki, én ma is csodájára járok, hogy lehetett egy hajtásra meginni azt a bicskanyitogató rossz bort. Talán a mámor kellett a művész úrnak, mert elhomályosodó tekintettel révedt vissza a múltba.

– Tudod, mi volt nekünk a feleségemmel, mikor autóval jártunk?

Nagyon egyszerűnek tűnt a válasz.

– Pénzük.

– Az is volt, de miből? Világszámunk volt!

– És hova lett?

Ezt már az Erlachi fiú kotnyeleskedte közbe.

– Államosították.

Ezt én értettem és röviden el is magyaráztam a szerelmemnek, aki úgy tett, mint aki szintén.

– Egy világszámot nem lehet.

– De a cirkuszt igen!

Megint elsötétedett az étterem, tehát abbamaradt a különben is nagyon rossz kiszolgálás. A ripacs ez alkalommal *Romcsák Ottót*, az ezermester házmeztart alakította, mondjuk, hogy kilencszáz mesteri színvonalon.

Apám, aki igaz, kocsmában, de volt szórakoztatózenész, nagyon csóválta a fejét, mikor a művész úr odaült hozzá.

– Mit is szeretne, mester?

– Mérnök úr, nyilván tudja, hogy művész hazája a széles vidék.

– Én úgy tudtam, világ.

– Akkor még nem kellett útlevel, most meg nem adnak. Meg aztán, már nem vagyok artista többé, ezekkel a paródiákkal egész jól meg tudnék élni, csak mozogni tudjak. De a vonat drága és nem igazodik az esti vendéglátáshoz, szóval, hogy rövidre fogjam, üzletet ajánlok.

– Üzletet?

– Azt. Ha körbe visz a motorral a Balaton parti üdülőkön, ötven százalék a magáé.

– Van nekem elég bajom enélkül is.

Valóban, havonta kellett benzinjegyet szerezni, és apám a különböző vállalkozásaira annyit fizetett rá, hogy nem győzött szakértésből utána keresni. A ripacs úrtartalmából következően, az ő jövedelme is inkább negatív számokban volt kifejezhető.

Ezt mind a ketten értették, hiszen Erika is a hetediket végezte és ott már szó volt róluk. Apám látszott inkább értetlennek.

- Szóval maguk artisták voltak?
- Igen. A feleségemmel volt egy trapézsámunk. Világsiker.
- Nem nagyon veszélyes dolog?
- Semmi baj nem érheti az embert. Legfeljebb a partner hibájából.

2.

Erika mamája a világ legpechesebb nője volt, erre a szétszórtságával és szinte állandó fejfájásával még rá is licitált. Mikor apám megérkezett, éppen a pénztárcáját kereste, amit nyilván a férje egyik ügyfele szerzett baráti kölcsön gyanánt tőle. Erlachi úr ugyanis ügyvédként főleg roma vádlottakat védett, és mint ilyenek fogadnia is kellett őket. Nem csoda hát, hogy az anyuka asztalon felejtett bukszájának lába kelt, ahogy ők mondták, valami „lopaság” történt. Ami történt, megtörtént, de az asszony a legkevésbé sem szeretete volna, ha erről a férje tudomást szerez, így tehát a legnagyobb titokban anyámhoz fordult.

– Segíts ki Mártikám!

Anyám kisegítette, noha inkább ő lett volna, aki segítségre szorul. Mikor a Erlachi gyerekek a rossz idő ellenére biciklizni mentek, én is velük szerettem volna tartani. Nem kellett volna azért kerékpárba beruháznia, Almádiban volt kölcsönző, de letétet kért, és erre már nem futotta. Erlachiné ugyanis anyám pénzét rögtön odaadta Erikának, aki szerinte jobban tudott vigyázni rá.

Erika ugyan nem vesztett el semmit, de kiváló boltokat tudott, ahol a pesti árak feléért lehetett kapni azokat a ruhákat, – ő úgy mondta, *rongyokat*, amiket utóbb nem vett fel sem ő, sem senki más, mert kimentek a divatból. Ez a tulajdonsága némi gondolkodásra késztetett közös jövőnk tekintetében, de akkor már benne voltam a szerelemben, amiből csak a siófoki kirándulás zökkenett ki.

A zökkenést akár szó szerint is vehettük volna, ugyanis a balatoni hajózás történetében egyszer fordult elő, hogy a vízibusz nekiment a beton partnak, de akkor megesett. Engem az utastérben a lendület nekivágott az egyik oszlopnak, kis hányingerem is lett a kiszárlásnál. Aztán kiderült, hogy nem annyira az agy-, mint inkább a lelki megrázkódtatás tette, mert a hajókikötő hirdetőabláján nagy plakát hirdette a Ripacs soron következő fellépését.

Nem fért a fejembe, hogy tud ilyen rövid idő alatt átjönni, mikor a különben is nagyon unalmas hajóút vagy másfél óráig tartott?

Az óvodából ismert két kislány, Julika és az unokatestvére, Panni együtt nyaraltak a szakszervezeti üdülőben. Megátalkodott unalmamon még az sem tudott segíteni, hogy Panni frissen szerzett kéthetes cicája lepisilt. Éreztem, hogy valaminek történnie kell, de ez nem látszott annak.

– „A teremtésben nincs vesztes, csak én,” – idéztem, nem is tudom, hogy miből, de egy ismerős hang folytatta:

– „És nincs árva más, csak az én gyermekem.”

Csodálkoznom kellett: a Ripacsnak tudomásom szerint se fia, se lánya, de még macskája sem volt, ezzel szemben láthatólag kitűnő egészségi állapotnak örvendett. Panni is kinőtt már a babázásból, a fiúzásba meg éppen most lendülhetett bele.

– Honnan vetted ezt a mondatot? – kérdezte a Ripacs, aki szemmel láthatólag éppen annyira nem tudta az eleje honnan való, mint én, hogy a vége.

Panni felelt helyettem

– Ezt így szokták mondani...

Panninak ekkor már egy harmadikos udvarlója volt, ő tudta, hogy a Bánk bán utolsó felvonásából való.

– ...a békétlenek.

– Hát persze, a Bánk bánban is játsztam.

Ötödik lándzsás lehetett, ha ugyan igaz volt.

De hogy került ide? Mikor apámat még tegnap is hiába próbálta meggyőzni a vándorszínészet gyönyörűségéről?

3.

*A mi kedves rajtanácsunk
Elnöke az okos Pál.
Ki az egész osztály előtt
mindig vezetőként áll.*

A VII. B csasztuskája

Az öszülő férfi már nem nagyon emlékezett rá, mi volt a hazájában. Némán szívta a cigarettáját, – egyedüli tevékenysége a dohányzás maradt.

– *Pubertás kori tudathasadás – magyarázta az édesanyja a messziről jött látogatónak. Ritka vendég volt akkoriban a Magyarországról érkezett turista, Az idősebb asszony, túl a hatvanon, pedig egy világméretű út állomásaként került New Citybe. Ausztráliából nem a szokásos visszaúton, hanem San Francisco irányába indult haza. Azért ment Amerikába, hogy régi pesti barátait meglátogassa. Mikor a State Hospital felől érdeklődött, mindenki jóindulatú részvétellel igazította útba. Így tudta meg, hogy az Állami Kórház azon a vidéken elmeógyógyintézetet jelent.*

Az ő közbenjárására vette fel a fiút annak idején a szintén magyar orvos ebbe a kórházba. Különbözőn a teljes apátiába hullott beteg gondozása a család minden pénzét felemésztette volna. Így is nagy megterhelést jelentett, de csak az oda-visszautazás. A cigarettán kívül minden egyébről a betegbiztosítás gondoskodott.

Még Pesten, hétéves korában, az osztálytársával csontot húztak. Ekkor hosszan tárgyalt a nagypapával, hogy mi is legyen a kívánsága, amely, (ha a törés után nála marad a nagyobb csirkecsont), megvalósul. Nem volt szerencséje, barátja, Pisti törte a nagyobb darabot, tehát ő kapta meg a csokoládét. Ő ugyanis nagyon egyszerű, de megvalósítható álmokat dédelgetett...

Pisti édesanyja volt a látogató.

De János titkos vágya beteljesült, tiszta jeles bizonyítvánnyal fejezte be az első osztályt. Mint ahogy Magyarországon elsőől hete-

dikig végig kitűnő volt, igaz, egyre nagyobb nehézségek árán. Nyolcadikban viszont már minden nehezen ment neki. És a továbbtanulás? Hogy lesz belőle orvos, ha már a középiskolába sem tud bejutni?

Azután november végén megállt a teherautó a Sallay Imre utcában, amire a csonka család, Pál Dénes doktor özvegye, (most Sóváry Józsefné, elvált) a fia és az apja, Kényes Arthur köztisztviselő, nyugdíjas, meg a nagynénje; Sárkó) felkapaszkodtak, hogy aztán New Yorkban új egzisztenciát keressenek. Állandó cselédjük, Róza, aki az utolsó tíz évben, mint társbérlő tartózkodott a lakásban, itthon maradt.

Mintha valami emlék csillant volna fel cigaretta hamujában.

– Nem kaphatnék Tervet?

Amerikában nem ismerik ezt a márkát, csak Magyarországon. Azt is csak az 1960-as évekig. Ameddig a politikai kampányokat a cigaretta márkája hordozta, szóvicc örökítette meg az 1955-ben leállított második ötéves terv és a szivarka feltűnő egyezését a híres Petőfi verssel, amelyet minden általános iskola alsó tagozatában tanítottak. A „füstbement terv” egyszerre jelentette a megrögzött dohányost és politikai meggyőződését – erről Pál János esetén nem nagyon lehetett beszélni.

Pisti tízéves korának legnagyobb csalódását tőle szenvedte el. Élete legelső novelláját is erről írta, de vele kezdett közös kalandregény megalkotásába is, amit gyönyörű írásával („apu, te is példát vehetnél róla!”) János egy külön füzetbe jegyzett le gondosan.

A regény egy, (a „Huckleberry Finn”, és a „Luxustutajon” című kiváló szovjet film kimutatható hatására,) nagy tutajozást írt volna le, ha elkészül. De megszakadt, mert Pisti rajtanácselnöki törekvése, – akárcsak a tutaj, – az ötödik bé osztály belső viszályainak és Gál János szintén őrsvezető, aknamunkájának köszönhetően, zátonyra futott. (A képzavar a készülő regény alapvető stílusjegyének volt tekinthető.)

Nagyon komoly változásokat tervezett a raj életében, hiszen, ahogy mondta, nincs értelme az úttörésnek, ha az csak egy újabb hetedik vagy nyolcadik osztályfőnöki óra. Valamit elő kell adni, vagy klubnapot szervezni, – amiről nem tudta pontosan, mi lenne az, de

Kovácsnak van egy csoda jó török jelmeze, Tomcsák Ottó is tudna szerezni jelmezeket a mamájától, (kardalosnő volt az Operaházban). A két jelmezes figura meg majd csak produkál valamit. De helyettük Pisti találta ki. A „Szondi két apródját”. Hiszen milyen jól mutat egy handzsáros – bugyogós Ali, „aki dús, aki jó”. Kellett még egy orosz pap is, aki rámutat Alira és elmondja róla, hogy „lányarcotok a nap meg nem süti nála.”, de arra ott volt Ländler Gabi vagy akárki más. De Pál János az egészet, mint saját ötletét mondta el, amitől a helyzete még jobban megszilárdult, sőt.

Pisti csak a művészetben aktivizálhatta magát, ő világított egy diafilmvetítővel. Maradt őrsvezető, míg Pál János azzal a gyönyörű írásával, a rajtanács elnöke, 1956-ban Amerikában friss bevándorló, majd, nehezen kezelhető, speciális tanuló, végül a State Hospital ápolója lett.

4.

Az almádi nyaralás felfedezése volt Jelen Tomi is.

Anyukája frissen született féltestvérével, együtt jött oda, hogy a kisbaba is jó levegőt kapjon és Tomit is megszelídítse az új apukával szemben mutatott *engesztelhetetlen gyűlölsége* ügyében. A fogalmat felnőtt olvasmányaimból szereztem, és idéztem, mikor megtudtam, hogy Freisich doktor, a neves építész, Tamás mostohaapja, elvált emberként vette feleségül az édesanyját.

– Ez szokott lenni a válóok, – magyaráztam Tominak, akivel a falu közepe felé gyalogoltunk, mialatt a kisbaba kocsiját felváltva toltuk a járdán.

– Nem ezért történt a dolog. – rázta fejét Tomi, akinél okosabb gyerekek kevés alkalommal találkoztam, de aki komizság tekintetében is világbajnok lehetett. Ugyanabba az óvodába járt, mint én vagy Julika, de míg mi inkább csak eljátszottunk a gondolattal, hogy anyámtól angolul tanulunk, ő tényleg felszívott mindent, amit csak lehetett. A foglalkozásokon nemcsak a „*gyermekkeri rímek*” *nursery rhyme*-ok semmire sem jó mondókáit tudta fejből, hanem be tudott mutatkozni, elmondta, hány éves, hol lakik, meg tudta kérni a rendőr bácsit, hogy kísérje haza, mert eltévedt, és mindezt angolul, – de mikor arról volt szó, hogy anyám az óvodai vizsgán a pedagógiáját csillogtassa, egy árva szót se lehetett kihúzni belőle, sőt, hülyeségeket beszélt.

Most is így tett.

– A pénz az oka. Anyukám megszedült a Gábor kocsijától. Pedig csak egy vacak Skoda. Még, ha Rolls Royce lenne!

– Miért, az milyen?

– Hát kérlek, ha megrendeled, hogy a gázpedál tízpercenként le-tépje a cipődet, a gyárban megtervezik és beépítik a kocsidba.

– Ki az a barom, aki ilyen rendelést ad föl?

– Senki, csak úgy mondtam.

– Ne mondj ilyet, csak úgy! Gábor bácsi úgy udvarol neked, hogy én az Erikának se.

Tomi csupa fül lett.

– Miféle Erikának?

– Nem érdekes, én is csak úgy mondom.

– És mi az, hogy udvarol nekem?

– Drága ajándékokkal kedveskedik.

– Egy bokszgép! Hol drága az?

Tomi nyakában egy fényképezőgép lóbálózott. Igaz, még nem volt benne film, de bokszt gépnek sem lehetett tartani. Míg Julika apja a gyár *Moszkva* gyártmányú kihuzatos szovjet kölcsöngépével érkezett a beutalós nyaralásra, ez tükörreflexes *Rolleiflex* volt, a kevés kiutazó magyar szakember külföldi élményeinek megörökítésére szánva. Biztos voltam benne, hogy nem Tamás, hanem az utált mostoha tulajdona.

– A tiéd?

– Gábor nekem adta. Nem te mondtad, hogy mindenfélével próbálkozik?

– Mondtam, mondtam, de arra a kicsire gondoltam, amit Gábor bácsi az apukámnak mutatott. Mondta is, hogy tisztára olyan, mint ez, csak egyszerűbb.

– Primitív jószág. Most mit röhögsz?

– Eszembe jutott az a bicikli, amit hatévesen kaptam, és fűnek fának dicsekedtem vele, hogy azt mondják róla, hogy primitív.

– Na, látod. Szóval nálam hiába próbálkozik, én nem fogom az édesapámat elfelejteni.

Ekkor ért hozzánk Erika és Gyuri a kölcsönbicikkel.

Erika szeme felvillant, mikor a profinak látszó fényképezőgépet meglátta. Tomi is vérszemet kapott.

– De csinos vagy hallod! Nem akarod, hogy lefényképezzelek?

Tomi egy eltulajdonított fényképezőgéppel volt külön udvarló, mint én. Erika már kötélnek is állt.

– Hát hogyne. Divatbemutatót fogunk tartani. Arra jobb az idő, mint biciklizésre.

Gyurinak sírásra állt a szája, mert nővérkéje divathóbortja mindennél jobban untatta. Közben visszaértünk a barakk stílusú szállodába, ahol Erika megtarthatta művészetét, anyám pénzének ügyes befektetésével szerzett rongyokban tündökölve előttünk. Tamás úgy

tett, mintha fényképezne. Erika meg úgy, mint aki nem tud róla, hogy az egész csak játék.

– Mikor láthatom a felvételeket? Mert én nem engedem, hogy akármilyen pózban megjelenjek.

– Hol? – elégeltem meg a sok blöffölést.

– Mit tudom én, hogy melyik lapnak dolgozik a barátod.

– Nem a barátom, és nem dolgozik. Játszik. Azt játssza, hogy fotós, te meg azt játszod, hogy modell vagy.

– A játék komoly dolog. Itt van például a színház.

Tominak megint elszabadult a fantáziája.

– Tudod, hogy én már filmeztem is?

Együtt láttuk Pesten az Erzsébet híd lábánál a *Budapesti Tavasz* felvételét. Persze csak onnan, ahova odaengedtek.

Erika zsebóra szemekkel bámult rá.

– Miben?

– A *Budapesti tavaszban*. Meg a *Tanár úr kéremben*.

Az utóbbinak legalább a szereplőválogatásán részt vett.

– És milyen volt?

– Hát lányok nem voltak benne. De én tudnék olyan filmet csinálni, amiben te lehetnél a főszereplő.

Gyuri is megelegelte.

– Erika nem tud megjegyezni egyetlen szöveget sem. Ha meg kell tanulnia egy verset, én már régen tudom az egészet, mikor ő még csak az első strófánál tart.

A tervezésbe én is beleszálltam.

– A mi filmünkhöz nem kell szöveg.

– Mikor felfedezték a hangosfilmet! – élt ellenvetéssel a leendő sztár.

– De nem nekünk! Egyrészt, mert az igazi a némafilm volt, másrészt, mert csak ilyen felvevőnk van.

Apám legnagyobb büszkesége volt a háború előtti *Cine Kodak Eight*, mellyel nyaralásaink vizuális emlékeit próbálta megőrizni, persze csak jó idő esetén és a szabadban. Abban sem voltam biztos, hogy ideadná, de talán rá lehetne venni, hogy mint operatőr közreműködjön.

Hétéves lehettem, mikor az első filmet leforgatta a karácsonyi gyertyagyújtásról és a villanyvasutamról, amely akkor, egyetlen egy-

szer, hiba nélkül működött. Később csak arra volt jó, hogy hosszú kanyargós hegyi pályát építsek belőle, és az úttörővasutat utánozó kocsit legurítsam rajta.

Barátaimnak, a II. b krémjének, Ottónak, Jánosnak, Ferinek rendeztem vetítést, és nagy sikert arattam, mert a fordítva befűzött tekercs már azt is meg tudta mutatni milyen jól megy a vonat visszafelé, velünk együtt, a karácsonyfa körül. Apukám hazaért, egy papírkosárba engedte a filmszalagot, még egyszer levetített mindent, rendezesen, de az, hogy a karácsonyi ajándékokat én, meg az unokatestvéreim megköszönjük és én hogyan puszilom meg a szüleimet, már senkit sem érdekelt.

Erikát viszont a filmezés annál jobban. Jelen Tomi is elemében volt.

– Főleg premier plánokkal fogunk dolgozni. – mondta, bár nem tudta, mit beszél.

– Egy divatbemutatónál? Te hülye vagy! – ezt már Gyuri vetette közbe. Tíz éves kora ellenére többet tudott a filmezésről, mit akármelyikünk, producer is lett belőle.

– A premier a legfontosabb. – fontoskodott bele Erika. – Akkor dől el minden.

– Hát persze. – Tomit nem lehetett leállítani. – Ablende is kell. De hol szerezzünk? Gábornak mindenféle foto-cucca van. Ablende és aufblende is akad köztük.

Éreztem, közbe kell lépnem.

– Először is nem hinném, hogy Gábor bácsi örülne neki, ha a foto-cuccai között kutatnál. Másodsor, amit keresel, az minden fényképezőgépen megtalálható, bár mostanában nem divat.

– Hol van? Te mondtad, hogy apád elvesztette.

– Az a teleobjektív. Távcső a gépre. De nem arról van szó. Ha leszűkíted a fényrekeszt, a kép elsötétedik, és vége a snittnek.

Erika kotyogott most közbe.

– Vannak snittek bizony, amik már nem divatok.

A szakértelem ilyen áradatának már nem tudtam ellenállni. Kifordultam a szobából, és elhatároztam, ezzel a csélcsap Erikával nem folytatok semmit többé. Apám különben sem adta volna oda a fel-

vevőjét a világ minden kincséért sem, hiszen én a szüleim édes gyermeke lévén, nekem nem kellett a kedvem keresnie.

5.

*„Az iskola Kozák szerint
a tudomány temploma,
a diákok, már mint mi
szerintünk buta babona.”
Összes költ. Op.3*

Panni nevetlen cicáját egy régi ismerősöm simogatta.

Iдарáffal, együtt fedeztük fel, milyen érdekes, ha a nevünket megfordítva hátulról előre mondjuk, mint ahogy az is remek játéknak bizonyult, mikor orosz órák után anyanyelvünkön irkáltunk egymásnak mindenféle titkos üzeneteket a frissen tanult cirill betűk felhasználásával. A mai gyerekek nem ismerhetik közös titok édességét, kénytelenek különböző számítógépek kódjaival beérni.

Fáradi Feri nem volt egyedül a siófoki üdülőben. A nagybátyja is ott villogott hófehér tenisz ruhájában, nagyszerű ütőjével és állandó belépővel a Fegyveres Erők Pihenőházába Siófokon, sőt Tihanyban is, ahova minket is meghívott.

– Hallom Pisti, hogy te is teniszezel, – fordult kedves mosollyal hozzám.

– Olyan a szervám, hogy eltört tőle az ütő – szerénykedtem, mert a harmatgyenge gyerekméretű sporteszköz valóban kettétört a kezemben. De az adogatás, pláne felülről, nehezen ment. Pedig a tenispályán, nyáron, sokkal ügyesebb voltam, mint télen ugyanott, a jégen.

A középkorú fiatalos férfi a tihanyi salakon kellemes partnernek bizonyult. Itt is készült filmfelvétel, amint a helyembe küldött nem túl erős labdákat ügyesen visszakanalazom, sőt, ez alkalommal már a vízi csúszdán is suhanhattam felfelé, (megfelelő filmbefűzést feltételezve). A csúszdánál egy jól ismert hang biztatott.

– Gyerünk, öcsi, ne félj! Nem ütöd meg magad!

Valaki a tetőn meglökött, és mialatt a bádoggal kibélelt lejtőn siklottam, próbáltam megérteni, hogy kerül ez az ember ide?

És egyáltalán mindenhova?

Vendéglátónk még nem volt a Magyar Televízió főmunkatársa. De elkötelezett valaki volt már akkor is.

Feri már elsőben is az osztálytársam volt, akkor fejtette ki ars poeticáját, mely szerint ki kell figyelni, hogy lehet nyalizni és kinek, aztán úgy kell. Már nem járt a Sziget utcába, hanem a jól tájékozott rokon biztatására és némi befolyásával az *Eötvös Loránd Tudományegyetem Apáczai Csere János Tizenkét Osztályos Gyakorló Gimnáziumának* nyolcadikos hallgatója lett.

A fordulatot valahogy árulásnak éreztem, amit Panninak ki is fejtettem.

– Igaz, hogy a Foxi nagyon rossz tanár, meg a Sellei sem különb, hiszen aki azt tudja mondani, hogy aki idegbeteg és elme, azt vigyék a bolondokházába,

– az maga idegbeteg.

– vagy elme. De Kozák szerint az iskola a tudomány temploma, és én valahogy nem nagyon tudom becsülni azokat, akik csak úgy cserélgetik az isteneiket.

– Ti zsidók voltatok? – kérdezte elég tapintatlanul. Panni csak három hónappal volt idősebb nálam, de legalább három évvel felnőttebb is.

– És Sellei mondta, hogy Ady a „lót, fut, robotol” igékkal fokozza a munkásosztály erejét, szorgalmát?

– Ránk fér.

– Micsoda?

– Hogy megnöveld az osztályom erejét, szorgalmát. Mert Idaráf kiesésével csak a lustábbak maradtak.

– Mint például te is.

– A világot a lustaság hajtotta előre. Ha nem lettek volna lusta emberek, még mindig lovas szekéren mennénk.

Panni már alig figyelt rám, mert beborult és a Ripacs a Lear király nagy monológját bömbölte.

– „Fúj szél, szakadj meg!”

– Te, ki ez?

– Mit tudom én!

– Ismer.

– Hát ismer. Én nem ismerem.

- Pedig ő lökött meg a vízi csúszdán.
- Le tudtam volna jönni magamtól is.
- Láttam.

Dühös lettem, hogy tériszonyom van, az akkor tudatosult bennem.

- Nem szeretek magam alá nézni, na.
- Pedig nem ártana. Eleget csetlesz-botlasz.

Nincs szerencsém a csajokkal, gondoltam magamban, azután valami más ötlött az eszembe. Mindig akkor égek, ha a Ripacs előkerül. És mindig előkerül. Mi lenne, ha én égetném?

– Kérdezed, hogy ki ez az ember? Valami lecsúszott artista, akit nem érhet baj, legfeljebb a partner hibájából. Azért van kórházban a felesége.

6.

*Mint hosszú copfos barna lány,
jó édesanyám faggattam én,
leszek-e boldog, leszek-e szép,
s ő felelt könnyedén
„Bárhogy lesz, úgy lesz”*

Fáradiékkal azután három napot töltöttem el Dömösön, a Duna partján.

Mikor nekem még korántsem volt biztos helyem a gimnáziumban, de Feri természetesen folytathatta a Cukor utcában megkezdett tanulmányait, kiderült, Pali bácsi, Feri aránylag új papája nem ér rá velük üdülni. Természetes lett, hogy velük tartsak, és egyben jellemem szilárdságáról, akaratom acélos voltáról számot adjak. Nemcsak nekik, hanem a féltestvérének, Marikának is.

Mert Fáradiék családja ugyanolyan volt, mint Jelen Tomié. A háborúból, vagy deportálásból hazakerült magányos férfiak otthon egyedül maradt asszonyokba próbálták bebeszélni, hogy az élet nem állt meg a második világháborúval, legfeljebb csak szünetelt egy darabig.

Fáradi Pál nem az öccse útját követte a Katonapolitikai Osztályon, majd az e feladatkörrel felruházott további intézményekben, (Államvédelmi Osztály, utóbb Hatóság), bár minden oka meg lehetett volna rá. Auschwitz után, (ahol a filozófusok szerint meghalt az Isten,) ő örült, hogy él, és lyuk van rajta, mely szelel.

Talán ezért is lett a Szellőző Művek főmérnöke, ahol későbbi felelőse az igazgatósági teendőket látta el, előbb, mint a főrésztvevő leánya, majd érdekes fordulattal a káderosztály vezetője.

De hozzám nagyon kedves volt, csak a legjobbakat tudom elmondani róla.

A dömösi üdülből a Dunára jártunk fürdeni, időnként evezhetünk is. Feri hozta a hírt, hogy újra játszhatják a az addig betiltott slágereket, az „Bárhogy lesz, úgy lesz”- t és a „Honvágy dalt”. Jel-

lemző, hogy én semmit sem tudtam róluk, nem hogy be lettek volna tiltva. Idaráf húga, aki érdekes módon pontosan egyidős volt velünk, szívesen elénekelt, mint ahogy mindent szívesen csinált, amit én, mert már nagyon akart tetszeni.

– Nem értem, mi ebben a tiltani való. – értetlenkedtem.

Idaráf elcsodálkozott.

– A tavalyi év után?

– Miért, mi volt tavaly?

Pedig világos volt, hogy miért tűnt el, Ländler Gabi, és Pál János, hogy maradt a VII. b. csasztuskájának harminc strófájából, (annyi osztálytársamról tudtam valami feljegyzésre érdemes dolgot,) mindössze tizenkettő. A háromnapos nyaralás ugyanúgy az unalom jegyében telt, pedig azt is be tudtam bizonyítani, hogy ébresztőóra, és anélkül, hogy bármi értelme lett volna, felébredek hajnali hatkor. Marikát is felébresztettem ez ügyben, de ő talán más okból várta a kocogtatást az ablakán, de hiába. Erika és Panni után a kövérkés, szeplős, koránál fejletlenebb kislány nem sokban reménykedhetett.

Viszont a két addig tiltott lemez mellett felfedeztem az üdülő porosodó bakelit lemezei között egy régi koplét. Valamikor a húszas évek közepén születhetett, vagy az 1947-es választások alkalmával.

*Ez a titkos, általános
Örülj falu, örülj város,
Jön a titkos, általános.
Egyes lista komenista,
A többi mind cucilista,*

Ha bármi bajuk van emberek, én csak azt mondhatom, hogy az általános titkos választásokkal minden megoldódik. Az idegzsábatól kezdve addig, hogy finánciáb van cigarettában, vagy nem bírnak az asszonnyal. Mert, hogy a párválasztás eddig talán titkos volt, de nem volt általános, míg ezzel szemben, ami általános volt, mondjuk az adó, az nem volt titkos, a rohadtak rájöttek mindenre. Ez így volt mostanig, de mostantól kezdve a gyerek megválaszthatja a szüleit, a szülő a gyereket, hogy akár meg se szülessen, ha nem akarjuk, ha már létrejött, választhat nemzet, hogy fiú akar lenni vagy lány,

erre is orvosság lesz a titkos és általános választás. Vidám Jancsi, boldog János, jön a titkos általános!. Jancsiról meg Jánosról jut eszembe, a nevét is megválaszthatja akárki, akinek nem tetszik, természetesen titkosan. Ha valakit egy néven köröznék általában, mert sikkasztott titkosan, az nyugodtan élhet tovább, sőt képviselőnek is megválaszthatják titkosan és általánosan, mert magáévá tette a komenisták alapelvét, ami a tied az az enyém, ami az enyém, ahhoz neked semmi közöd. Apropó, aki titkosan más feleségét magáévá tette, mint az alapelvet, az is általános elismerésnek örvendezhet titkos választói körében, mert ismert ember. Hacsak választottjának titkos választása nem marad titokban.

Örülj falu, örülj város,

Jön a titkos általános.

7.

Kedves Pista!

Jó régen nem hallhattál felőlünk, hiszen tavalyelőtt novemberben beszéltünk utoljára, amikor, jól emlékszel, nekem volt valami üzleti tervem a frissen divatba jött Kossuth-címer előállítását és értékesítését illetően. Persze azt nem tudtam, hogy a műanyag címereket akkor már nagyban gyártották és árulták a Körúton.

*Azóta az is kiderült, hogy ez az ösztön bennem, hogy tudniillik megpróbáltam a politikai divatok gazdasági vonatkozásait is felfedezni, errefelé valóságos adomány, bár van az itteni világnak egy olyan része, amely előítéleteinek alapján kifejezetten az apai örökségemhez köti. Őket röviden Waspnak, azaz darázsnek hívják, ez egy rövidítés. **White anglo-saxon protestant.** (Fehér, angolszász, protestáns). Ezek az emberek különben a déli államokban élnek, a Tamás bátya kunyhójában olvashatsz róluk eleget. A Ku-Klux-Klán lincselői is közülük kerülhetnek ki.*

Két éve ősszel nálunk is mintha ezek az emberek ragadták volna kezükbe az irányítást. Ezért is döntöttünk anyámmal, különös tekintettel szerencsétlen mártírhalált halt édesapámra, hogy nem maradunk abban az országban, ahol az antiszemitizmus hivatalos politika lehetett.

Most viszont leírom azt a sportot, amit itt futballnak hívnak, de az otthonihoz csak nagyon távolról hasonlít, nekem viszont kedvenc sportom, kisgyerekkorban kell kezdeni, de amatőr szinten az utcán művelhető, és én úgy is űzöm, amikor csak lehet, nem is szólva a tv-közvetítésekről, amiket igyekszem nyomon követni.

Előre rúgják, hátrafelé dobják az ovális labdát, amelyet büntetőrúgások alkalmával egy tízméteres kapun keresztül kell átjuttatni. A cél, hogy az ellenfél alapvonalán a labdát a földre üssük,

mialatt nem veszítjük el vele a valóságos fizikai kapcsolatot, ezt touch down-nak, (leérintés-nek?) hívják.

A levelezés nehezen indult, még rosszabbul folytatódott. Engem az amerikai futball nem nagyon érdekelt, a magyar még kevésbé, pedig akkor még volt mit nézni rajta. Ehelyett Erika kötötte le a figyelmemet, akiről szívesen írtam.

„A gimnáziumban járnak lányok, de párhuzamos osztályba, közöttük az egyik, bizonyos Erika, akivel még Almádiban ismerkedtem meg. Sokszor megy el az osztály előtt és, ha benn vagyok, szünetben bekukucskál, ezt én aranyosnak találok. A hülye osztálytársaim meg ilyenkor kórusban ordítják, hogy jön az Erlachi, ezt mindennek találok, csak aranyosnak nem. Ami a találékonyságot illeti, akkor is megtalál, amikor nem akarom, például, a színjátszó körrel kapcsolatban, ahova én egyáltalán nem szeretnék járni ő pedig nagyon.”

A színjátszó szakkört pedig ki patronálta? A ripacs.

Ott állt a tábla előtt és azt magyarázta, hogy a filmfelvételen a kép akkor éles, ha a lencse fókusza a fényérzékeny filmre esik. Én meg csak csodáltam, hogy egy szerintem is alig iskolázott volt artista hogy érthet így a fizikához?

– Ezért kell mindig egy ember, aki a kocsizó kamera mellett folyamatosan az élességet állítja.

– És hogy csinálják a csókjeleneteket?– érdeklődött Erika.

– A filmen? Mint igaziból. Lehet, hogy a rendező előjátszik. Így.

És azzal megcsókolta.

Szó van róla, hogy filmet forgassanak a gimnáziumban, amiben Erika nagyon szeretne részt venni, de én legfeljebb a rendező munkatársa lehetnék, pedig nekem a rendezés életcélom volna, és egy színjátszószakkör játsszon itt színházat, ne forgasson rossz filmet. Arra itt vannak a profik.

Valóban, az egész gimnáziumot elvitték a „Reggel” és a „Vihar” című legújabb magyar filmre, melyek segítségével megzavart tudatunkat kívánták valahogy helyrebillenteni. Talán úgy, ahogy Pál János Washingtonból érkezett levelének furcsa sorai sugallták.

Azután eszembe jutott: a Ripacs tolt a kocsit az operatórral vagy kameraman alatt azon a kör alakú sínpályán, ami annyira hasonlított az én villanyvonatomra. Annak idején, az Erzsébet híd lábánál, ahol a Budapesti Tavasz felvételei folytak.

De most másról volt szó.

A legjobb úton volt afelé, hogy Erikát átlendítse azon a komoly változáson, ami olyan nagyjelentőségű egy kamaszlány életében. Főszerepet kínált neki a Kertész kutyájában, ahol azután megszabadulhatott volna többek között a lámpalázától is. Meghallottam egy félhangon suttogott rendezői utasítást,

– Tudod, hogy a szüzesség a lámpaláz forrása?

– Akkor nekem már rég nem kéne, hogy legyen. – dicsekedett Erika, de az volt az érzésem, hogy a mester ez alkalommal személyesen kívánta volna ellenőrizni a dolgokat, – ettől aztán nagyon dühbe gurultam.

– Miért nem a kosztümökkel foglalkozik mester? Lope de Vega korában krinolinban jártak. Abban ezek a csajok megmozdulni nem tudnak, nem, hogy játszani!

– Te csak ne félts minket! – intett le idegesítő mindentudásával Erika. – Az unokanővérem Pécssett játszik, tőle mindent meg tudok tanulni. Viszont, ha az előadás korhűségét olyan nagyon komolyan veszed, vegyél ki nekem egy korabeli ruhát a kölcsönzöből. Elkísérelhetsz a próbára. – egyezett bele nagylelkűen.

Mármint a kölcsönzött ruha próbájára, amit ki is fizethettem, mert annyira még futotta a szerelemből. Kapcsolatunk határozottan hűlni kezdett, – ahogy hűledezve észre kellett vegyem, de azért tartottam magam ahhoz a rossz gyakorlathoz, hogy addig nem öntöm ki a piszkos vizet a lavórból, ameddig tisztát nem tudok szerezni helyette.

A lány pedig nagyon jól érezte magát a mélyen kivágott abroncsos szoknyában. A szeme csillogott, a szája be nem állt, nekem pedig hiányom volt az osztálypénztárban – a kölcsönzés díja az egész összegyűjtött pénzt felemésztette. Kirándulást terveztünk a tavaszi szünet előtt vagy alatt a Duna kanyarba, azok útiköltségét, akik nem tudták a vonatot kifizetni, az osztálypénzből fedezve.

Ha meglenne.

Miután fizettem, mint a katonatiszt, félrevontam a mestert.

– Mondja, művész úr, nem ismer valami bélyeggyűjtőt?

– Dehogynem. El akarod adni a gyűjteményedet?

– Kénytelen vagyok vele.

– Pedig tudnék neked jól fizető munkát.

– Micsodát?

– Nem nehéz. Figyelni kell.

– Minden munkára oda kell figyelni.

– Itt ez a munka..

Nem értettem, de aztán rájöttem.

– Inkább apám bélyeggyűjteményétől válok meg.

– És a mérnök úr mit szól hozzá?

– Tavalylelőtt meghalt.

– Ja? Úgy nem szóltam. Hát megpróbálok szerezni valakit.

A valaki pedig nem volt más, mint Jelen Tomi. Hogy került a Ripacs ismeretségi körébe, nem tudom, de mikor összehozott velem, a Dióhéj eszpresszóban, régi ismerőseként üdvözölte. Ott volt Erika is, végtére az ő kosztümjéről volt szó.

– Látod, öcsi, Tamás nem idegenkedik a becsületes munkától.

Nem akartam mondani, hogy én tőle idegenkedem, mert már furcsa idők jártak. Idaráf mutatta meg azt a kétsoros elbújtatott hírt a Magyar Nemzetben, hogy Magyarország miniszterelnökét és honvédelmi miniszterét kivégezték. A Ripacs pedig csak folytatta.

– De meg is van az eredménye. Neki van miből felöltöztetni a barátnőjét, akár krinolinba is.

Tomi is megszólalt.

– Az én barátnőmet nem öltöztetem virslinek.

- Te hülye, az a középkori ruha.
- Te vagy a hülye, mert német hentes árú.
A vitát a Ripacs vágta el.
- Niedermeyer.
- Kicsoda?
- A ruha. Amit kölcsön kaptunk és te olyan sokat fizettél érte.
- Mi az, hogy Niedermeyer?
- Biedermeyer – mondta a reménybeli főszereplő. – múlt századi. Nem illik Lope de Vegához. Aki spanyol és a tizenhetedik századból való. – Erika többet értett a rongyokhoz, mint a művész úr teljes családjával együtt.

8.

Akkoriban költözött hozzánk Sárosi Vera.

Ladó Jánossal jött, aki az apám halála után üresen maradt szobától különösen sokat remélt. Mi is sokat reméltünk tőle, mert egy gyakorlott könyvelő már akkor is aranyat ért, legalább is a félig legális magánkisiparosok között. Apám olyan rendetlenséget hagyott maga mögött, hogy még a per volt a legkiismerhetőbb – hogy miből élt, illetve éltünk, azt legfeljebb a hármaskönyvelés vezetője tudta.

Mikor meghalt, már nem gyártották a villanygyújtót, de ment még a relé és a termosztát termelés, egy kisiparos özvegyi jogon folytatott műhelyében.

– Itt lopni, csalni és rabolni kell, – mondogatta apám, – hogy talpon maradhasson az ember.

Azután ágyának esett és minden titkát jobb híján Ladóra bízta.

A könyvelő meglehetősen zilált volt, mikor átnézte az üzleti levelezést.

– Rengeteg munka – mondta, és anyám szemébe nézett. – de én rendbe rakom, ha addig élek is.

Nem kellett belehalnia, minden állami vállalat ezerszer inkorrektebb volt. Ő azonban tartotta magát a hagyományokhoz és a hármaskönyvelésből (egy a cégnek, egy az adóhivatalnak, egy önmagának), csak egyet kötött az érdekeltek orrára. Ekkor azonban még nem tudtuk róla, de ő sem tudta, hogy szerelme, Vera, akinek remek szobát szerzett nálunk, itt az én barátaim rokonaival folytat karrierépítést.

Vera nagyon szép lány volt. Magas, karcsú, szőkésbarna, nem értettem, mit akarhat attól a csúnya fiútól, aki még csak nem is gazdag?

Bezzeg Idaráf nagybátyja! Három napja lehetett nálunk Vera, amikor becsöngetett.

Fárad György, akit egy pillanatig láttam Dömösön is, azt mesélte, hogy a Televízió (legújabb munkahelye), a korlátlan lehetőségek otthona.

– Bemondónókat is keresünk. – mondta Verának, akinek apám bélyeggyűjteményét mutogattam, még mielőtt továbbadtam volna. – Nem érdekli?

– Érdekelni érdekelne, – mondta Vera, – de hát tudja...

– Onnan mindent el lehet intézni. – mondta bennfentesen a tévés.

– A televízió tényleg nagyhatalom.

– Az igen.

Nem tudom, miért, de volt olyan érzésem, mialatt a gyűjteményt lapozgattam, hogy nem arról beszélnek, amiről szó van.

– Mondd, Vera, mit lehet ezért kapni?

– Két évet. – nevette el magát a jólöltözött látogató.

– Hogyan?

– Hát, aki megveszi, nyilván továbbadja. Akkor pedig orgazda.

– Tőlem veszi meg legálisan. Én pedig nem loptam, az apámtól örököltem.

– Sok pénzre van szükséged?

– Elég sokra.

– Kisegíthetek?

Mit csináljak? Mire Jelen Tomi megadja a gyűjtemény teljes árát, mi már jóformán haza is értünk a kirándulásból. Anyámtól nem akartam kérni, – én vittem minden hónapban a perköltség és a vesztett per után megítélt elmaradt haszon és tényleges költség részleteit az ügyvédi munkaközösségbe.

– Igen.

Láttam, hogy Vera összerezett, mikor átvettem a pénzt, de nem törődtem vele.

– Mihelyt eladtam a gyűjteményt, megadom.

– Nem kell, sietni vele.

A tévés az órájára nézett. Csodálatos Cornavin, a korszak csúcscarabja volt.

– Nekem mennem kell, az adásról nem lehet elkésni. Látom még?

Ezt Verától kérdezte.

– Hogyne.

– És ne felejtse el jelentkezni!

– Hogy felejtsem el?

Ez is olyan furcsa felszólítás volt, biztatás és fenyegetés keveréke. A korszak jellemző módszere volt a rendőri felügyelet, ami azzal járt, hogy az érdekelteknek jelentkezniük kellett a rendőrségen.

Mikor elment, megkérdeztem Verától

– Mit gondolsz sikerül?

– Micsoda?

– A bemondás?

– Egy jó bemondás biztosan.

– Nem úgy értem. A bemondóság. Neked. Az Isten is képernyőre teremtett.

Akkor csak egyszer láttam televízióadást, de Vera minden bemondónőnél jobban illett volna oda.

– Ha megpróbálnám.

– Csak nem félsz?

Eszembe jutott valami.

– Van egy színházi ismerősöm, ő mondta, hogy a szüzesség a lámpaláz forrása. Nem hiszem, hogy...

– Jól gondolod.

A lány elgondolkodva fésülgette a haját.

– Én asszony vagyok, tudod?

– És János?

– Senkinek nem lehet megtiltani, hogy szeressen.

– Mit mondasz neki?

– Majd hazudok valamit.

– Miről?

– A hiteleződről. Vagy inkább ne is beszéljünk róla.

– Miért?

– Ő volt, aki kitiltott Budapestről. Még az előző munkahelyén.

– De miért?

– Mert felajánlott valamit és én nem fogadtam el.

Valamit kezdtem sejteni.

– És most?

– Kénytelen vagyok vele.

– Miért?

– Mert az ember önmagáért felelhet nemmel, de más bőrére nem lehetek hűséges. Még Hozzá sem.

Esküszöm, hogy nagy H-val mondta.

Vera talán két hétig lakott nálunk, Ladó János feljelentette az özvegyet, Fáradi György érdemeit nem lehet elvitatni. A TV fősztályvezetőjeként minden megmaradt színházi előadást ő rögzített.

Az Erika Film bemutatja a Világ humora sorozat első darabját:

Biztosra menjen!

Erlachi Erika, Jelen Tamás közreműködésével
Kép, rendezés: Elfer István

Felirat: Ikka Kereskedelmi akció.
Hatalmas terem a Tüköry utcában.
Sok ember nyüzsög
Bejárat.
A bejáratí forgóajtó.

A pultok világa.
Hosszú sor áll a pult előtt.

A gépirónő nem köszön vissza
Erika személyi igazolványa.
A gépirónő hosszasan nézegeti.

Betét a harmincas évek filmhíradójából
Bethlen Margit a miniszterelnök felesége,
az Operabálon.

Középkorú nő hatalmas briliánssal a fülében.

Újra az Ikka nagyterme.

Bethlen Margit személyi igazolványa.
A fényképe.

Nagyon kopott öregasszony a sorban.
Áttűnés: Ugyanő az operabálon táncol.

A gépirónő kezében az igazolvány.
Hosszan hasonlítgatja össze a képet a modellel. Azután megengedően bólint.

Az árukiadó.

Bethlen Margit átveszi a csomagot.

Belenéz:

1 kg. Rizs, 20 dkg kávé. 1 tábla csokoládé.

Persze ezt így nem lehetett megvalósítani. Helyette azt a régi viccet filmesítettük meg, amiben Arisztid megbízott egy magándetektívet, hogy ellenőrizze a kikapós feleségét. A detektív részletesen beszámol a történekről: a nő, meg a szeretője bementek egy szállodába, ott levették, majd eloltották a villanyt. „És? És?” Érdeklődik izgatottan Arisztid. „A többit nem láttam” – fejezte be a beszámolót a nyomozó, „hiszen sötétben voltak.” „Megöl ez a bizonytalanság” volt a poén, amit felirattal még némafilmen is meg tudunk oldani, nem is szólva a sötétről.

Mint ahogy nem lehetett megfilmesíteni azt sem, hogy a Páléktól érkezett első külföldi csomagban estélyi érmelegítőt és kibejárhatatlan egérfogót találtunk. Az érmelegítőről, (amelyet Erika úgy vett magára, hogy előzőleg az anyja méregdrága koktélsruháját húzta fel,) kiderült, hogy mosogatásnál használják vakarónak, az egérfogóról pedig az lett napnál világosabb, hogy ikebana vázák nélkülözhetetlen segédeszköze, vele helyezheti el a precíz amerikai háziasszony kellő körkörös elosztásban a virágokat.

9.

A tanár úr arca felragyogott.

– Fehér asztal! – mondta – Ez a megoldás! Fehér asztal mellett kell megoldani a függőben lévő kérdéseket! Például a neon világítás beszerelését.

Az Eötvös Gimnázium több mint százéves épületében a mi osztálytermünk egyike volt a legsötétebbeknek. A kerületi Tanács nem adott pénzt a felújításra, néhol még romeltakarítással is kellett törődnie, de az osztályunkban nagyon tehetős családok gyerekei jártak.

– Összeadjuk mi azt a pénzt, ami a neoncsövek beszereléséhez kell, az armatúrákat majd megszerzik a szülők..

Tudta, hogy miről beszél, a Fénycső szövetség igazgatójának a lánya, Érsek Nóra, a párhuzamos osztályba járt.

– A lányok különben is kellene a felszolgálásnál, terítésnél, mosogatásnál.

A világítás elkészült, a fehér asztal találkozóra már szikrázó neonfényben került sor. November vége volt, már hideg. A vendégek sorban érkeztek, én meg Tamással együtt a ruhatáros kemény munkáját végeztem.

Erika édesanyja csodálatos bundában érkezett.

– Vigyázz fiam erre a kabátra, – figyelmeztetett úgy, hogy a többi szülő is jól hallja. – Az árából mindannyian elmehettek a Szovjetunióba.

A tanár úr másik nagy ötlete volt, hogy a frissen induló orosz tagozatú osztály harmadik után, de az érettségi előtt nagy kiránduláson tegyen tanúbizonyágot részben orosz tudásáról, részben pedig egymás iránt érzett szolidaritásáról is, amennyiben mindegyikünk, még a legszegényebbek is velünk együtt jönnek a nagy külföldi útra. Legfeljebb a többiek összeadják a pénzt, vagy nyári munkával előre megkeresik a rávalót.

– Azt hiszem, ez nevelési célként sem utolsó – foglalta össze a tanár úr a terveinek pedagógiai vonatkozásait, – de persze ezt is meg kell szavazniuk, az előétel után, de még a fekete előtt.

Desszert nem volt, a feketét hatalmas főzőben készítették a lányok a szomszédos osztályteremben, ugyanott, ahol Erika is tevékenykedett..

– Eridj segíteni, – mondta Jelen Tomi – nem látod, hogy szegény Erika tövig mosogatja a körmét?

Ránéztem: Erika csodálatosan manikűrözött kezén az anyja gyöngyházlakkja csillogott. De hát a filmvállalatunk névadója volt, csak nem tagadhattam meg tőle?

– És mi lesz a ruhatárral? – kérdeztem aggódva, mert a tanár úr a lelkünkre kötötte, hogy egy percig ne hagyjuk őrizetlenül.

– Majd én vigyázok rá. – mondta Tamás. – Erika is kiséghet, végeredményben az a bunda az ő öröksége lesz.

Így Erika átjött, rajta Tamás segített, ahogy a legfelül fekvő nercbunda gyűrött állapotából utóbb kikövetkeztettem.

Az Erika film következő bemutatója „Világ humorra” sorozatból

Felirat

Aszlányi Károly Kalandos vakációja alapján

Kép, rendezés: Elfer István

Közreműködnek az Eötvös Gimnázium kiránduló tanulói

A Dunakanyar látképe.

Vasúti megálló Kismarosnál

Középiskolás lányok csapata száll le.

A kismarosi kisvasút.

A kisvasút egyik nyitott kocsija.

A lányok a kocsiban.

A kisvasút kanyargó pályája.

A kis mozdony.

A mozdonyvezető fülkéje.

Sebességmérő óra, de számok nélkül.

A műszer mutatója, maximumon áll.

A sínpálya mellett ösvény.

Az ösvény egy ponton keresztezi a síneket.

Fiúk szaladnak a kis vonattal párhuzamosan, az ösvényen.

A kereszteződésnél figyelmeztető tábla:
„A vonatba behajolni tilos!”

Nekem is adódott egy kalandom az átkelésel.

Az osztályba mentem, mert a Tanár úr minden áron be szeretne volna bizonyítani, hogy az ő osztálya más, mint a többi. Valóban más volt, erről nem csak a neoncsövek tanúskodtak, hanem a parketta is. Amit mi, tanulók tartottunk rendben önkéntes felajánlásunk alapján.

Ezért siettem az Eötvösbe, pedig sokkal fontosabb dolgok foglalkoztattak.

Mód lett volna az Erika film darabjainak utólagos hangosítására is, mert valahonnan a tudomásomra jutott, létezik olyan hajlékony spirál, amit, ha egy magnetofon főtengelyéhez kapcsolnak, a két készülék, egy filmvetítő és a magnó szinkronizálható. Nekem csak az apámtól örökölt Kodak vetítógépem volt, azzal is nagyon csínján kellett bánni, mert eredetileg 110 volttal működött, a letranszformált 220-as áram pedig láthatólag nyűtte a vetítő izzót. Magnó pedig a Belügyminisztérium belső használatú készülékein kívül, legfeljebb,

ha a rádióban volt. De létezett egy furcsa hibrid, amit a lemezjátszó tányérjának helyére rakva használni lehetett, ilyen készülék pedig Jelen Tominak is a rendelkezésére állt.

– Ne így söpörj!

Erika osztálytársa, Érsek Nóri nyilván sokkal többet söpört, mint én, mutatta meg, hogyan kell.

– Ne magadra! Elfelé!

– A söplű az Elfelé. – viccelt a nevemmel Jelen Tomi.

– Nem az övé, a miénk. – javította ki Nóri, aki később is a magántulajdon apostolának bizonyult.

Aztán végeztünk, (én életemben nem éreztem olyan fáradtnak magam,) és hárman indultunk hazafelé, mialatt én a hangosítás lehetőségeit taglaltam barátaimnak.

A gimnázium a Reáltanoda utcában pont a Szép utca torkolatában volt, a gyér forgalomban úgy gondoltam jónak, ha rézsútosan, (orvosi kifejezéssel élve, haránt) haladunk át a Kossuth Lajos utcán, amelyen ekkor még nem voltak ostor nyeles neonlámpák, tehát télen, nem nagyon volt „gyönyörű így este Budapest.” Valóban én voltam a felbujtó, de hármunk közül a legnagyobb növésű is. Ezért találta célszerűnek a (különben közlekedési) rendőr, hogy engem rugdosson meg, mikor a másik oldalra értünk.

A hangosítási kísérlet sem sikerült. Éppen a nyolcmilliméteres amatőr film és a magnetofonszalag lett volna szinkronban?

10.

A méreténél jóval nagyobb bőrkabátot viselt, és a nővéréről beszélt, akinek egy már végzett színész udvarolt, bár reggelente meztelenül mosta a fogát. Elképzeltem Erikát ilyen helyzetben, de nem ment. Már kinőtt a fogszabályozók korából, de elég rendetlenek voltak a fogai, úgy, hogy alig láttam teli szájjal nevetni.

– *És nem szégyelli magát előtted? – kérdeztem, még mindig a képzelt fogmosáson tűnődve.*

– *Nem szégyell ő semmit. Vagány csaj. Azért udvarol neki a Gyula.*

– *És te?*

– *Én falazok nekik. Az apám megölné, ha tudná.*

– *Mit?*

– *Hogy a Kati meg a Gyula már régen*

– *Viszonyuk van?*

Kiderült, hogy ő is filmes szeretne lenni. Elmondtam neki, mi a tervem a világ humorával, nagyon helyeselte.

– *Röhögni kell a dolgokon, ha már eleget sírtunk.*

– *Te sírni szoktál?*

– *Nagyon ritkán.*

– *Mégis, mikor?*

– *Ha az apám leissza magát.*

– *Gyakran előfordul?*

– *Mindig. Hazajön, és egy gumicsővel szívja egy marmon kannából.*

Nem tudtam, mi az a marmon kanna, de nem mondtam.

– *Az egy húszliteres üzemanyagkanna eredetileg. Apám viszont sosem tartott benne benzint.*

– *És miért iszik?*

– *Talán felejteni akar.*

– *És te?*

– *Én nem felejték el semmit.*

Barátságának időnként drága tanújeleit adta, nem tudtam hogyan, mert máskor ennivalóra sem volt pénze. Röviden beszámolt róla, hogy kiegészítő munkákat vállal itt-ott, de nem nagyon szereti csinálni, bár nagyon jól fizet.

- *Mégis, mi az?*
- *Nem beszélhetek róla.*
- *Apádnak segítesz?*
- *Mondjuk.*
- *Miért, mi az apád?*
- *Főkönyvelő.*

El nem tudtam képzelni, egy első gimnazista gyerek miben tud segíteni egy főkönyvelőnek.

- *Te cipeled a főkönyveket?*
- *Azt nem, de könyvcipelésben részt szoktam venni. Ha kedved van, te is csinálhatod..*

Volt kedvem, mert a hiány az osztálypénztárban még mindig nyomasztott: Jelen Tomi nem fizetett, bár folyamatosan bíztatott, hogy mihelyt továbbadja a gyűjteményt fog. Hajagos András benyúlt a hatalmas bőrkabát belső zsebébe és előhalászta a pénzt.

– Megszolgáltam, – mondta sötéten és én valami szörnyűséget sejtettem a háttérben.

- *Mivel, az Isten szerelmére?*
- *Magammal.*

A Petőfi Könyvesbolt tankönyveit hordtuk az iskolákba egy ki-mustrált teherautón. Velünk volt egy kiszolgálólány is, aki időnként segített a csomagok kötésénél, meg a teherautó sofőrje, aki csak röhögött a két fiú erőlködésén. Én néztem ki nagyobbnak de ő volt az erősebb.

Az éles kanyarokban két kézzel fogtam a könyvcsomagokat. A lány rájuk feküdt, a szoknyája a derekáig felszaladt.

– Jó a lábad, de nem érdekelsz. – mondta neki, és én valami hideg iszonyatot kezdtem érezni.

A főcím: Gödel tétele

1.

Pál János nagyon nehezen találta meg magát New Yorkban.

A sport, – amihez talán tényleg volt valami tehetsége, – itt teljesen más. Otthon vívott és tornázott, az amerikaiak pedig az utcán kosárlabdáztak.

A táborban kezdett valami legenda kialakulni körülötte. Azt mondogatta, hogy a levert magyar forradalom áldozata, azért üldözték, mert Kossuth címereket gyártott és terjesztett. Ebből csak

annyi volt igaz, hogy elgondolkodott rajta, milyen jó üzlet lehetett volna. Jóformán senkinek se szólt egy szót sem, de maga elhitte, hogy széles körben keresett fröccsöntő kisiparosokat, akik azután feljelentették, így az internáló tábor elől szöktek Nyugatra.

Az amerikai középiskolákat, amiket jellemző módon főiskolának, high school-nak hívtak, mélyen megvetette, pedig még azzal a nagyon alacsony színvonallal is nehezen birkózott meg, amit ott követelhetek volna.

A nyolcadik már Pesten is nehezen ment a kitűnő tanulónak.

Vizsgálgatni kezdték; az intelligencia hányadosa katasztrofálisan alacsony eredményt mutatott. Az édesanyja kétségbeesett. Keresett egy pszichológust, aki mintha iránta nagyobb érdeklődést tanúsított volna, mint a fiú és egyáltalán az eset iránt.

– Meg kell mondanom, Ilike, – kezdte Jules, aki nevével ellentétben nem francia volt, hanem kanadai, – hogy a fia a pubertás lángoló szakaszában került teljesen más környezetbe, ez pedig kihozhat minden rosszat.

– Mi mindent? – kérdezte Ilike kényelmetlenül feszengve.

– Az agressziót, többek között. – mondta a lélekgyógyász.

– Az én fiam nem agresszív. Sőt. Mintha közömbösebb lenne, mint kellene.

Valóban, János a lányok iránt sem érdeklődött. Pedig azokat az általános iskolai disznóságokat, amelyek lényege, hogy csúnya szavakat lehet ártatlan környezetben kimondani, tőle hallottam először. A tutajos lányt, aki fa-szállító, meg a fából készült csacsiról szólva

örvendező gyermek szavait, mely szerint áll a fa számár tőle hallottam először.

Mind a kettőnkre jellemző, hogy ő milyen boldogan mondta, én meg milyen nagyot nevettem rajta, anélkül, hogy tudtam volna, mi-
ket beszél.

Most azonban mindenről feltűnően hallgatott.

– Hogy vélekedik az analízisről?

Ilikének fogalma sem volt róla, eszik-e vagy isszák, de arra gondolt, abba az összegbe, amit kifizetett, minden belefér.

– Helyeslem.

– Akkor hozza el a fiút hetente kétszer egy fél órára. Kielemezzük a baját.

Jules kedvtelve nézett végig a negyvenéves asszonyon. Ő maga, ötvenen, és egy boldog házasságon túl, özvegyember volt. Szívesen osztotta volna meg egy amerikai pszichológus szerzett jogait, egy friss bevándorlóval, feltéve persze, ha a rácsimpaszkodó családtól megszabadul. Ideiglenesen, vagy jó esetben végleg.

Ili pedig úgy gondolkodott, ha a fia olyan, amilyen, valamilyen támaszra szüksége lesz. Az édesapja, már jóval túl a hetvenen, nem tud új egzisztenciát teremteni, Sáríkó pedig! Már Magyarországon is csak akadályozta mindenben. Jánost is ő uszította az új papa ellen, pedig, miután elváltak, ő csak mint műszaki rajzoló tudott valami kenyérkeresethez jutni.

Leginkább Róza hiányzott neki.

A bigottan vallásos öregasszony tudott a fiával bánni. Nagymama pótlékként minden titkát ismerte, sőt közös titkaik is voltak. Coster atya könyvét, a Csibészklubot is ő adta a kezébe. Mikor rálapozott a könyv egyik illusztrációjára, amelyen egy fiú piszkos praclijának a lenyomatát lehetett látni, azzal a felirattal, „De atya kérem, én megmostam a kezem!” – János is felkelt és minden apropó nélkül kezet mosott. (A rajz a könyv „Csináljunk plakát-újságot!” fejezetének illusztrációja volt.) János akkoriban a Sziget utcai iskola hetedik b osztályának rajtanácselnökéként adta ki a faliújság szerkesztését Elfer Pistinek, aki az osztály csasztuskáját tette közzé rajta.

A nyáron a fia Elferék születésnapjára találkozott a Balaton part egyik résztvevőjével, Hajdú Julikával, akinek talán még tetszett is. Róla is beszélgetett Róza nénivel. Jött az ősz, a forradalom, még

egy közös élmény maradt János fejében; az öreg cseléd valahonnan pattogatni való kukoricát szerzett és a kijárási tilalom idején annak a ropogtatásával töltötték el az egyébként üres órákat.

– Tudja, Ilike, elég nehéz volt mindezt kiszedni a fiából.

– Több ülésre lenne szükség?

– Talán ülni már nem elég.

Valóban a pszichoanalitikus díványán feküdni szoktak.

– Meséltem én az ólomöntésről, doktor úr? – szólalt meg hirtelen János, azzal felült fektéből.

– Miért, mi az?

– Magyar, vagy európai babona. Az ember szerez valahonnan ólmot, és felmelegíti. A folyékony fémet azután vízbe önti szilveszter napján, és a kialakult formából következtetni lehet az ő és a környezete következő évére. Nekem tudja, mi jött ki? Katona.

Az első személyiségem egy magyar kormányőr volt, Budapesten. – kezdte mesélni Pál János.

Akkoriban költözött az államvédelem a Duna partjára, így kaptunk mi is lakást egy Katona József utcai házban a harmadik emeleten. Mellettünk lakott a sógorom, és a felesége, nekik volt gyerekük. De lényegesen fiatalabb a ház többi gyermekénél, akik ott rajcsúroztak a folyosón. Tolvajlépést játszottak meg bicikliztek vagy rolleroztak, a hosszú szolgálat után nem tudtam tőlük pihenni.

Ötvenhét tavaszán a szomszéd özvegyasszony a fiával kivándorló útlevelet kértek, és megkerestek engem is, hogy segítsek a dologban. Volt egy haverom az útleveosztályon, az el tudta volna intézni, de sajnos épp akkoriban lett öngyilkos, tehát, – itt Pál János elgondolkodott – magától adódott volna, hogy az ő sorsát folytatam, de a réginél maradtam.

2.

A KPVDSZ (Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók SZakszervezete) filmklubjában adtak egy régi filmet, „Eladó kísértet” címen. A London Film produkcióban készült René Clair vígjáték ket-tős főszerepét egy magyar játszotta. De Korda Sándor éppen úgy magyar volt, mint a díszlettervező és a zeneszerző. Elgondolkodtam, miért ne folytathatnám én is a pályafutásomat Londonban?

Az a lány mellettem, akinek a nevét sem tudom, egyre közelebb húzódik hozzám. Napbarnított bőrének melege csak úgy süt a karján. Idefelé az utcán találkoztam Hajagos Katalin. Aki meztelenül mossa a fogát. Vajon ennek a lánynak milyenek a fogai?

A terem kivilágosodik és ő rám nevet.

Nagyon fiatal.

– Hány éves vagy?

– Tizenhat. – Nyelt egyet. – Leszek. Igazában tizenöt múltam.

Egy héttel.

És elpirult.

– Jutka vagy?

– Hogy találtad ki?

– Olyan pisze orrod van.

– Ruttkay Éva orra is pisze.

– Az gombóc.

– Azért Éva. De én is lehetnék gombóc orrú.

– Ugyan miért?

– Mert a másik nevem Éva.

– Akkor én is bemutatkozom. Elfer István József.

– Zebők Judit.

– És Éva.

– Azt felejtse el! Nem szeretem azt a nevet.

– Miért?

– A mostohaanyámat hívják Évának. Most apukámnál vagyok.

Festőművész, tudod?

- Nem tudtam.
- Pedig a tévé is mutatta.
- Nincs tévénk. Azért is járok moziba.
- Még szerencse.
- Miért?
- Ha nem jöttél volna, most nem ismerkedtünk volna meg. Nem akarsz eljönni hozzánk?

A hatalmas lakás a Jászai Mari téren valaha szebb napokat láthattott. De a falakon is jobb képek voltak, mint Zebők Lajos sokszorosított életműve a körberakott félig elkezdett giccseken. Jutka kicsit szégyenkezve, de kicsit büszkén is mutogatott azokra a fél aktokra, amelyeknek mellbimbóját dolgozta ki folyamatosan a művész úr, ahogy ment, vászontól vászonig.

- Én vagyok. Apunak nincs pénze hivatásos modellre.

Ránéztem a lányra, az apja egy kicsit kozmetikázott fejlődőben lévő felsőtestén.

- Mondd, filmeztél már?
- Én nem.
- Miért, kicsoda?
- Az osztálytársam. Még hetedikben. Vagy nyolcadik volt?

Eszembe jutott az a játékfilm, amiben egy tizenöt éves lány játszotta a főszerepet. Még fel is hívtam, azzal a szándékkal, hogy járjunk együtt. Amilyen hülye voltam, meg is mondtam neki.

– Hát ez tényleg hülyeség. – mondta Jutka, mikor elmeséltem. – A lányoknak sosem szabad egyenesen megmondani semmit. Pletykások, felvágósak, hazudósak.

- Nem szereted őket?
- A fiúk rendesebbek. Remélem.

Azután kiderült az is, hogy jutottak Zebőkék Ferenczi Béni egykori műtermébe. Mert előkerült Éva néni, Judit pótanyukája, a festő új felesége, (vagy élettársa).

- Az iskolából ismeritek egymást?
- Persze – füllentette Jutka gyakorlottan. Nyilván nem akarta elárulni, hogy most találkoztunk először.

– Látod, ez már helyes fiú. – helyeselt engem az elnyűtt asszony, aki leginkább valami cselédre emlékeztetett. – Hogy áll a matematikával?

Nem tudtam, magáz-e vagy csak rólam beszél?

– Jól.

Pontosan válaszoltam, az év végén jó osztályzattal léphettem felső osztályba.

– Akkor segítsen Juditkának fiam, mert ő bizony rosszul áll.

– Megbuktam. – vallotta be könnyek között az érintett. – Mert utál. Mert tetszem neki. És mert észre sem veszem.

Ez a fajta női logika nem azonos a matematikai logikával. Most egy igen öreg, egykor valódi nagysága jött a szobába.

– A pótanyám – mutatta be Éva néni a hölgyet.

– Olyan sokszor volt a segítségemre Évike, hogy lányomnak fogadtam.

– Engem meg unokádnak, ugye nagy? – ugrott a nyakába Judit.

– Tudja, fiam, az én férjem nagy ember volt még a háború előtt, sőt kicsit utána is. Akkor még megengedhettük magunknak, hogy cselédet tartsunk, kettőt is.

Ahogy elnéztem ezt az öregasszonyt, mintha gróf Bethlen Margit lépett volna ki abból a régi híradóból.

– Szakácsnét, szobalányt. – kotnyeleskedett a majdnem tizenhat éves.

– Akkor mondjuk, hogy házvezetőnőnk volt az anyukád.

Aha.

– Az anyukám nem volt soha házvezetőnő. – mondta sértetten Jutka. – Gépkocsi előadó. Most is az.

– Nem értem. Autót nem lehet kapni, csak kiutalással, azt is négy éves előjegyzésre, mit lehet itt eladni?

– Nem eladó! Előadó.

– Az elvált feleségem osztja be, hogy melyik vállalati kocsi hova megy és mikor. – magyarázta Zebők úr.

– És merre szoktak járni?

– Sopronba.

Az a nyugati határvidék. Onnan egy óra kocsin Bécs. Ennek a Jutkának pompás alakja van. Főleg a melle jó. A vásznakon.

Ripacs is az eszembe jutott.

Nyár van ugyan, az isten tudja csak, hogy hol haknizik, de, ha nagyon akarom, meg fogom találni.

– Éva néni jóba van az elődjével?

– Az elődőmmel?

A festett vörös hajú elég közönséges arcú, semmilyen se nő, Zebők Lajos élettársa (talán?) nem értette a dolgokat.

– A nagysasszonynak, akarom mondani, a fogadott anyámnak nem volt az utóbbi tíz évben rajtam kívül, – itt rövid szünet következett, nyilván azt akarta mondani, cselédje, – házvezetőnője.

– Valóban fiam, – szólott közbe a fogadott nagymama, – Évikénél nincs különb teremtés.

– Gyere a szobámba! – húzott el a sok rokontól Jutka, nyilván megunt az őskutatást. Engem azonban nem hagyott nyugodni.

– Itt mindenki fogadott rokona mindenkinek? Mi ez?

– Fogadóiroda.

Filmetüd

Határsáv

Főszereplő: Zebők Judit Éva

Kép, rendezés: Elfer István

Motorkerékpár megy egy poros országúton.

A motorkerékpár hátsó kereke.

Női láb, amint a hátsó ülésen lábtartóján nyugszik.

Fiú a motorkerékpár vezetőülésében.

A lány hozzásimul. A derekába kapaszkodik.

A motorkerékpár oldalról. A menetszél felfújja a lány szoknyáját.

A lány térde, combja. A bugyi széle.

Megyehatárt jelző felirat. Rajta: Határsáv.